

Методичні рекомендації щодо підготовки до участі у II етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України

Науково-дослідницькою роботою в межах цього Конкурсу вважається дослідницький проєкт (далі – Проєкт), що розуміється як форма учнівської пошукової діяльності наукового або науково-прикладного характеру, що має суспільно значимий результат, провадиться із застосуванням наукових методів.

Проєкт представляється через:

- написання й подання письмового тексту дослідження – дослідницької роботи;
- стендової доповіді про методологію, хід, результати дослідження на постерному захисті;
- виголошення найбільш вагомих здобутків дослідження на учнівській науковій конференції.

Конкурс проводиться за такими розділами:

- заочне оцінювання дослідницьких проєктів;
- постерний захист;
- наукова конференція.

Заочне оцінювання дослідницьких проєктів здійснюється журі на підставі тексту дослідницької роботи на предмет дотримання учасниками вимог щодо написання, оформлення та представлення учнівських дослідницьких робіт.

Учасники представляють свої проєкти на постерах та макети (за наявності).

Постерний захист передбачається програмою Конкурсу та проходить у кожній науковій секції окремо.

Учасники представляють свої проєкти на постерах.

Структурна частина роботи (актуальність, методологічний апарат, об'єкт, предмет, мета, завдання, висновки) виносяться на сам постер.

Постерний захист – це безпосереднє спілкування учасника із членами журі у формі питань-відповідей, під час якого члени журі можуть перевірити знання учасника з теми дослідження, в тому числі з базової дисципліни, самостійність виконання дослідження (у режимі онлайн).

Для кожного учасника буде створено окреме посилання на платформі Zoom для підключення, відповідно до графіку роботи секції, що буде оприлюднений за 5 днів до початку Конкурсу. Тривалість кожного включення – до 20 хвилин (1-2 хв. – технічне налаштування та перевірка зв'язку, до 3 хв. – презентація учасником свого проєкту, 7-15 хв. – відповіді на запитання журі).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПОСТЕРА

Постер – вертикально розміщений плакат, збережений у **форматі PDF** (обсягом пам'яті не більше 3 мб) та оформлений українською мовою (за винятком секцій відділення мовознавства).

На постер виноситься **науковий апарат дослідження** (мета, завдання, об'єкт, предмет, результати й висновки), саме він є відправним пунктом комунікації.

Постер повинен містити:

- зазначення територіального відділення;
- заголовок (назва проєкту);
- інформацію про автора (прізвище, ім'я, по батькові; повна назва закладу освіти; клас; населений пункт; прізвище, ім'я, по батькові та посада наукового керівника);
- короткий зміст проєкту (мета і завдання проєкту, матеріали та методи його виконання, об'єкт, предмет, результати й висновки).

Назва проєкту, зазначена на постері, має співпадати з назвою дослідницької роботи, поданої учасником на заочне оцінювання.

ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ МАН УКРАЇНИ		
Фото автора	Назва проєкту	
	Прізвище, ім'я, по батькові автора, клас, заклад освіти, населений пункт	
	Науковий керівник: ПІП, посада, місце роботи	
Мета, завдання дослідження		Рисунок 1
Об'єкт, предмет дослідження		Підпис рисунка
Діаграма Підпис діаграми	Матеріали, хід та методи дослідження	
Рисунок 2 Підпис рисунка	Результати та висновки	Фото Підпис фото

Рекомендований розмір заголовка доповіді – не менше 100 пунктів типографських; розмір тексту – не менше 20 пунктів типографських, міжрядковий інтервал – 1,5. Рисунки мають бути чіткі, з підписами; умовні позначення на них мають бути розшифровані. Речення тексту слід робити короткими, конкретними, однозначними.

Наукова конференція передбачає презентацію учасником лише найбільш суттєвих результатів дослідження. Це дасть можливість оцінити вміння обирати основне й презентувати його. Наукова конференція спрямована на формування розуміння того, як оприлюднюється й поширюється нове наукове знання.

За бажанням учасники готують презентацію для візуалізації своєї доповіді. Виступ на науковій конференції не повинен дублювати постерний захист: якщо під час постерного захисту акцент робиться на науковому апараті дослідження, то на науковій конференції мова йде про його найвагоміші результати. Наукова конференція відбуватиметься в режимі онлайн через платформу Zoom. Усі учасники секції приєднуються за єдиним посиланням у визначений за програмою Конкурсу час.

Під час конференції проводяться дебати (обговорення проблемних аспектів проєктів) у групах за певною тематикою досліджень.

Порядок виступів, дебатів і склад груп визначаються журі.

Для виступу на конференції учаснику надається до 10 хвилин, для відповіді на запитання – до 5 хвилин.

Після виступу всіх учасників у науковій секції журі проводить оцінювання їхніх виступів. Під час оцінювання виступів учасників забороняється присутність осіб, які не є членами журі.

Під час роботи журі на постерному захисті та науковій конференції дозволяється присутність (підключення) лише учасників у відповідній секції, секретаря секції та членів оргкомітету.

У разі порушення учасником вимог Правил організаційний комітет Конкурсу має право дискваліфікувати такого учасника.

ВИМОГИ **щодо написання, оформлення та представлення** **учнівських дослідницьких робіт**

Загальні положення

1. На Конкурс подаються дослідницькі роботи (далі – роботи) проблемно-пошукового характеру, які відображають методологію, процес, результати власного дослідницького проєкту, та відповідають віковим інтересам та пізнавальним можливостям учасників Конкурсу. Тематика проєктів, а відповідно робіт, має відповідати напрямам наукових секцій наукових відділень Малої академії наук України.

2. Проєкт має ґрунтуватись на певних науковій та експериментальній

базах, містити дані особисто проведених дослідів, спостережень чи пошукової роботи; результати їх обробки, аналізу та узагальнення; посилання на відповідні наукові джерела; відобразити власну позицію дослідника.

У проєкті мають бути чітко визначені: мета, об'єкт і предмет дослідження, завдання, методи дослідження, відмінність та перевага запропонованих підходів і результатів.

Зміст і результати досліджень викладаються стисло, логічно, грамотно та аргументовано, без загальних слів, міркувань, бездоказових тверджень, тавтології.

Назва проєкту має бути стислою та відповідати суті наукової проблеми (завдання), що вирішується.

3. До дослідницької роботи мають бути додані відгуки наукового керівника та рецензія фахівця у відповідній галузі (досвідченого педагогічного, наукового чи науково-педагогічного працівника).

Достовірність наведених у проєкті результатів підтверджується у відгуку науковим керівником.

4. Робота оформлюється у двох примірниках: один використовується журі під час заочного оцінювання, другий – учасником під час Конкурсу. Примірники роботи мають бути ідентичними.

5. До розгляду не приймаються проєкти (роботи):

- тема та зміст яких не відповідають профілю наукової секції;
- які були представлені в попередні роки та не мають суттєвого доопрацювання;
- які містять плагіат або інші випадки порушення академічної доброчесності;
- без самостійного дослідження, опрацювання джерел і власних висновків з обраної тематики;
- без принаймні одного з необхідних структурних елементів роботи, передбачених розділом II цих правил, відредагованих та оформлених відповідно до цих вимог.

Автори таких робіт після заочного оцінювання дослідницьких проєктів отримують відповідну рецензію та до подальшої участі в Конкурсі не допускаються.

Структура роботи

Робота має бути побудована за певною структурою. Основними складовими структури роботи є такі:

- титульний аркуш;
- анотація;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, скорочень, термінів (за необхідності);
- вступ;
- основна частина;

- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Вимоги до змісту роботи

1. **Титульний аркуш** є першою сторінкою роботи, що заповнюється за зразком, поданим у додатку 6.

2. **Анотація** представляє собою узагальнений короткий виклад основного змісту дослідницької роботи. У анотації (текст обсягом до однієї сторінки) подається стисла характеристика змісту роботи з визначенням основної мети, актуальності та завдань наукового дослідження. Також у них зазначаються висновки та отримані результати проведеної роботи, ключові слова. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту дослідницької роботи, відображати тематику дослідження. Кількість ключових слів становить від п'яти до десяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому наприкінці анотації.

У **заголовку анотації** наводяться такі дані: назва роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора; назва територіального відділення Малої академії наук України; назва закладу позашкільної освіти; назва закладу загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти; клас (курс); назва населеного пункту; прізвище, ім'я, по батькові, посада (за наявності – науковий ступінь, вчене звання) наукового керівника.

Приклад анотації

Волинська обласна Мала академія наук

Анотація

Топчій Єва Олександрівна,
учениця 10-А класу комунального
закладу «Луцький навчально-
виховний комплекс № 9 Луцької міської ради»
Волинської області

Науковий керівник: Белова Наталія Володимирівна, учитель української літератури комунального закладу «Луцький навчально-виховний комплекс № 9 Луцької міської ради» Волинської області

Нобелівська премія в галузі літератури як культурний інститут

Дослідницьку роботу присвячено аналізу Нобелівської премії в галузі літератури з точки зору її функціонування як культурного інституту.

Досліджено основні аспекти та питання визначення понять соціального, культурного, художньо-мистецького інституту. Розкрито специфіку функціонування культурного інституту літературної премії через аналіз відомостей про різноманітні літературні премії, акцентовано увагу на дослідженні основних засад та принципів Нобелівської премії в галузі літератури.

Проаналізовано літературно-критичні дослідження, в яких розглядаються різні аспекти функціонування Нобелівської премії в галузі

літератури, виявляються та оцінюються критерії відбору кандидатів.

Досліджено місце та значення письменника-лауреата в мистецтві та культурному житті суспільства, а також власне бачення митцями основних проблем літературної творчості та її місця у реальності.

Проаналізовано літературний доробок письменників – лауреатів Нобелівської премії в галузі літератури 2015-2018 років, розкрито тематику та ключові запитання, які ставлять перед собою митці-лауреати, висвітлено основні ціннісні орієнтації їх творчості.

Ключові слова: Література, літературна премія, Нобелівська премія, культурний інститут, літературна творчість, письменник-лауреат.

3. Мотиваційний лист – короткий (одна-дві сторінки) прозовий текст, який супроводжує дослідницький проєкт і відображає таке: причини, що спонукали автора до виконання дослідницького проєкту, особисті цінності; пояснює, що дослідник хоче змінити своїм проєктом, ким бачить себе в майбутньому. Мотиваційний лист повинен розкрити, як виникла ідея дослідження, що наштовхнуло на неї; які були етапи реалізації, хід дослідження (спеціалізовані курси, прослухані за напрямом дослідження (у тому числі онлайн), літні школи, інші освітні заходи, листування з експертами, публічні заходи з відповідної тематики, які відвідував автор, поїздки, експедиції тощо); які труднощі постали перед дослідником в процесі роботи над проєктом.

Вимоги до оформлення мотиваційного листа

Мотиваційний лист – короткий (одна-дві сторінки) прозовий текст, який супроводжує дослідницький проєкт і відображає таке:

- причини, що спонукали автора до виконання дослідницького проєкту;
- особисті цінності;
- пояснення, що дослідник хоче змінити своїм проєктом;
- ким автор бачить себе в майбутньому.

Мотиваційний лист не є структурним елементом дослідницької роботи, але є документом, що належить до переліку обов'язкових документів, які подаються на кожен етап Конкурсу.

Мотиваційний лист має розкрити таке:

- як виникла ідея дослідження, що наштовхнуло на неї;
- які були етапи реалізації, перебіг дослідження (наприклад: спеціалізовані курси, прослухані за напрямом дослідження (у тому числі онлайн), літні школи, інші освітні/наукові заходи, листування з експертами, публічні заходи з відповідної тематики, які відвідував автор, поїздки, експедиції тощо);
- які труднощі постали перед дослідником у процесі роботи над проєктом.

Не допускається написання мотиваційних листів у віршованій формі, додавання малюнків, таблиць тощо.

Мотиваційний лист пишеться з нової сторінки в довільній формі,

розпочинається звертанням до членів журі, завершується іменем, прізвищем і підписом автора.

Приклад мотиваційного листа

Мотиваційний лист

Шановні Члени журі,
тема мого дослідницького проєкту: «Жіноча містика Середньовіччя». Середньовіччя – моя любов ще з сьомого класу, від часів теми на історії про лицарські замки. Шкода, що багато публічних осіб забули шкільну програму. Часто можна почути, що на позначення якое невігластва або жорстокої суспільної практики (переважно такої, що обмежує права жінок) люди вигукують: «Та це якое середньовіччя!». У таких випадках мені дуже хочеться крикнути голосніше: «Невігластво таке казати». Одного разу мені потрапила до рук книга французьких істориків «Історія жінок на Заході», написана з точки зору методологічних настанов «Школи Анналів» – уваги до історії повсякдення, розуміння того, що є жіноча і чоловіча історія. Історичний процес, точніше його відображення, дуже залежить від постаті історіографа. Відтоді я почала дивитися на середні віки іншими очима. На ресурсі «Coursera» я прослухала курс Університету Барселони «A Voice of Their Own. Women's Spirituality in the Middle Ages» про жіночий духовний досвід Середніх віків. Це стало поштовхом до аналізу внеску жіночої містики у філософський процес того часу.

Деякі результати своїх напрацювань стосовно вульгаризації творчості Хільдегарди Бінгенської в сучасній культурі я представляла на круглому столі НЦ «МАНУ» в рамках Днів науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Участь в олімпіаді з філософії для школярів і Літній школі МАН з філософії також стали етапом усвідомлення актуальності дослідження – епітет «жіночий» поряд із будь-якою творчістю – мистецькою, філософською, науковою тощо – чомусь діє на багатьох як ляпас і примушує агресивно заперечувати її цінність. Численні праці іноземних дослідників, які мені вдалося знайти на Google Books і базах даних електронних журналів, зокрема JSTOR і Google Scholar, свідчать, що для європейської й американської науки така проблема втратила актуальність вже більше п'ятдесяти років тому. Приблизно з 70-х років ХХст. ніхто не сумнівається, що середньовічну високу культуру і філософію творили разом освічені жінки і чоловіки, а іноді неграмотні люди обох статей, які ставали символами слабкості, через яку, як вважалося, говорив сам Бог.

Приступаючи до дослідження, я думала, що найбільшими труднощами будуть недоступність джерел або відсутність перекладів середньовічних авторок, та на превеликий жаль – це була неготовність українських дослідників середньовіччя визнати значення жіночої середньовічної містики для інтелектуального процесу тогочасної Європи, відповідно – постала проблема транслітерації імен жінок-містиків, бо в Україні про них пишуть

мало: Маргарита Порет (Порете) чи Маргарита Поретанська, Хадевейх чи Хадевіка Анверська?

Особливою удачею в процесі роботи вважаю моє листування із професоркою Принстонського університету Ренат Блуменфельд-Косиньски. Я не могла знайти її передмову до видання творів Маргарити д'Уен –тому зв'язалася з пані професоркою через профіль на ресурсі Academia.edu, щоб запитати, де можна придбати електронну копію статті. Професорка Блуменфельд-Косиньски відповіла, що видання раних 90-х мені навряд чи вдасться знайти в електронному варіанті, але люб'язно погодилася відсканувати свою статтю і вислала її мені на електронну пошту.

Я не знаю, якій праці хотіла б присвятити себе, але точно впевнена: ця робота над проектом допомогла усвідомити мені, що наші знання постійно треба піддавати критичному аналізу і сумніву. Я б хотіла бути борцем зі стереотипами у всіх галузях.

З повагою
Єлизавета Долгановська

Дата, підпис

4. **Зміст** подається на початку роботи. Він містить назву та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел тощо.

5. Якщо в роботі використано специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік подається у вигляді **окремого списку**, який розміщується **перед вступом**.

Перелік має розташовуватись двома стовпчиками: у лівому в абетковому порядку наводяться умовні позначення, символи, одиниці скорочення або терміни; у правому – їх детальне розшифрування.

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, перелік не складається, а їх розшифрування наводиться в тексті при першому згадуванні.

6. У **вступі** коротко обґрунтовуються актуальність і доцільність обраної теми, підкреслюється сутність досліджуваної проблеми; формулюються мета роботи та зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження; подаються перелік використаних методів дослідження, характеристика проекту (теоретична/прикладна); вказуються наукові положення, запропоновані учасником особисто, відмінність отриманих результатів від відомих раніше; повідомляється про наукове використання результатів досліджень або даються рекомендації щодо їх використання, для прикладних робіт повідомляється про прикладну цінність отриманих результатів.

У разі використання в роботі ідей або розробок, що належать співавторам, слід вказати на цей факт і зазначити конкретний особистий внесок учасника. Також зазначаються відомості про публікації за

матеріалами проєкту та апробацію результатів дослідження (за наявності).

Орієнтовний обсяг вступу – 2-3 сторінки.

7. Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів.

Кожний розділ розпочинається з нової сторінки. Основному тексту розділу може передувати коротка передмова з описом обраного напрямку дослідження та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає можливість звільнити основні висновки від другорядних подробиць.

В основній частині роботи наводяться характеристика джерел, використаних для написання роботи, та короткий огляд літератури за тематикою дослідження, включаючи міжнародні і вітчизняні наукові публікації за темою останніх років, окреслюються основні етапи наукової думки за визначеною проблемою, вказуються питання, які залишилися невіршеними; обґрунтовується вибір напрям досліджень, наводяться методика та техніка дослідження; подаються відомості про обсяг дослідження; викладаються, аналізуються та узагальнюються отримані результати, подається їх оцінка.

Зміст основної частини має відповідати темі роботи та повністю її розкривати.

8. Висновки мають містити стислий виклад результатів вирішення наукової проблеми та поставлених завдань, зроблених у процесі аналізу обраного матеріалу, оцінок та узагальнень. Необхідно підкреслити їх самостійність, теоретичне та (або) прикладне значення, акцентувавши увагу на кількісних і якісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів та надати рекомендації щодо їх використання.

9. Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел.

Список використаних джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Відомості про джерела складаються відповідно до вимог, зазначених у стандартах:

- ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» затверджений наказом ДП «УкрНДНЦ» від 22 червня 2015 р. № 61;
- ДСТУ 3008-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» затверджений наказом ДП «УкрНДНЦ» від 22 червня 2015 р. №61
- ДСТУ 4331:2004 «Правила описування архівних документів», затверджені наказом Держспоживстандарту України від 17.08.2004 № 181;
- ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги

та правила», затверджений наказом Мінекономрозвитку від 22.08.2013 №1010;

Наприклад:

- книга одного автора   Гейман Н. Скандинавська міфологія / пер. з англ. М. Бакалова. Київ: КМ-БУКС, 2018. 256 с.
- книга двох авторів   Гокінг С., Гокінг Л. Джордж і таємний ключ до Всесвіту / пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Вид-во Старого Лева., 2016. 312 с.
- книга трьох авторів   Гейтенко В. В., Пристинський В. М., Пристинська Т. М. Педагогічний супровід підлітків старшого шкільного віку у середовищі асоціальних й антисоціальних неформальних молодіжних організацій : моногр. / Держ. ВНЗ «Донбас. держ. пед. ун-т», н.-д. лаб. взаємодії духов. й фіз. виховання дітей та підлітків. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 299 с.
- книга чотирьох авторів   Андрейчин М. А., Крушельницький О. Д., Копча В. С., Огороднічук І. В. Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій. Тернопіль: Укрмедкнига, 2015. 320 с.
- книга п'яти авторів і більше   Кітч у мистецтві, етосі та вихованні : колект. моногр. / відп. ред., керівники проекту: Г. Гжибек, Т. Дубровний, Ш. Сібек / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: Растр-7, 2019. 144 с.
- збірник   Бізнес і права людини: основні виклики для нових демократій: зб. статей і тез: матеріали до Панел. дискусії, 25 верес. 2019 р., Харків. міжнар. юрид. форум, 24-28 верес. 2019 р. / упоряд. О. О. Уварова. Харків: Право, 2019. 128 с.
- багатотомна книга   Кримський А. Ю. Вибрані сходознавчі праці. В 5 т. Т. 4. Іраністика / НАН України, Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського. Київ: Стилос, 2008. 387 с.
- дисертація та   Сталінська Г. Д. Вінтажний інтер'єр: генеза та принципи формування : дис. ... канд.

- автореферат дисертації мистецтвознавства : 17.00.07 / ; Харків. держ. акад. дизайну мистецтв. Харків, 2019. 400 с.
- Костюк О. П. Зачіска як культурно-антропологічний феномен у контекстах ініціації: автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2019. 21 с.
- матеріали конференцій Проблеми матеріалознавства та інженерії поверхні: тези конференції MSSE2019. Конференція молодих науковців з матеріалознавства та інженерії поверхні, 25-27 вересня 2019 р. / відп. ред. В. Р. Скальський; НАН України, Фіз.-мех. ін-т ім. Г. В. Карпенка. Львів : Бона, 2019. 206 с.
- стаття із продовжуваного видання (наукового журналу) Кравченко О. М. Космофізика – нова методологія. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Гуманітарні науки. 2014. Вип. 203(1). С. 94-101.
- стаття із періодичного видання (журнал, газета) Тацій В. Я. Тютюгін В. І. Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. *Голос України*. 2016. 29 січ. (№16). С. 6-7.
- рецензія Павлів В. «Медіаетика»: про унікальність та універсальність професійного досвіду. *Наукові записки УКУ*. 2015. Ч. 6 : Журналістика. Медіакомунікації, вип. 1. С. 209-212. Рец. на кн.: К. Г. Крістіанс, М. Факлер, К. Б. Річардсон та ін. *Медіаетика: практичні випадки та моральні міркування* / пер. з англ. Олег Король; наук. ред. Ніна Зражевська. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. 592 с.
- Картографічні документи Малий атлас світу : Карти / Держ. служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, ДНВП «Картографія»; ред. В. В. Радченко; дизайнери: М. Б. Гутман, С. М. Сухенко ; М-би різні. Київ : ДНВП "Картографія", 2019. 64 с.
- Електронні джерела Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/paran4202> (дата звернення: 12.12.2019)

10. У **додатках** містяться допоміжні або додаткові матеріали, необхідні для повноти сприйняття проекту, кращого розуміння отриманих результатів: проміжні математичні доведення, формули та розрахунки, додаткові таблиці, графіки, рисунки, ілюстрації тощо.

Правила оформлення роботи

1. Робота друкується шрифтом Times New Roman текстового редактора Word (або Open Office) розміру 14 на одному боці аркуша білого паперу формату А4 з інтервалом 1,5 (до 30 рядків на сторінці).

Поля: ліве, верхнє і нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм.

Обсяг роботи складає 15-20 (для гуманітарних напрямів – 20-25) друкованих сторінок. До загального обсягу роботи не входять: анотація, мотиваційний лист, додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Текст роботи має бути написаний без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок.

Роботи виконуються державною мовою; до роботи з іноземної мови додається анотація іноземною мовою. Постерний захист та конференція для секцій відділення мовознавства (крім секції «Українська мова») також здійснюється іноземною мовою.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкуються великими літерами симетрично до набору: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ». Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Заголовки пунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам.

2. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знака «№».

Усі сторінки роботи, враховуючи титульну сторінку, анотацію та додатки, підлягають суцільній нумерації, номер на титульній сторінці не ставиться, а на наступних сторінках проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Нумеруються тільки розділи основної частини. Зміст, вступ, висновки не нумеруються.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться. Заголовок розділу друкується з нового рядка.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу за правилом: номер розділу, номер підрозділу. У кінці номера підрозділу має стояти крапка,

наприклад: «2.4.». Заголовок підрозділу наводиться у тому самому рядку.

Пункти нумеруються в межах кожного підрозділу таким чином: номер розділу, номер підрозділу, номер пункту, наприклад: «2.3.4.». Заголовок пункту наводиться у тому самому рядку, але пункт може й не мати заголовка.

У кінці назв розділів, підрозділів, пунктів крапка не ставиться.

Формули нумеруються в межах розділу. Наприклад, «формула (2.3)» означає «формула 3 розділу 2». Наявність підрозділів на нумерацію формул не впливає. Формули, на які немає посилань, можна не нумерувати. Номер необхідно брати в круглі дужки та розміщувати на правому полі сторінки на рівні нижнього рядка формули, якої він стосується.

Рисунки нумеруються в межах розділу арабськими цифрами (аналогічно до формул та підрозділів) і позначаються словом «Рис.», наприклад «Рис. 1.2».

Таблиці нумеруються послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над заголовком таблиці розміщується напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 2.3».

Додатки оформлюються як безпосереднє продовження роботи на наступних сторінках. Вони розміщуються в порядку згадування в тексті роботи. Кожен із додатків має розміщуватись на окремій сторінці. Додаток повинен мати заголовок, який друкується угорі симетрично відносно тексту. Додатки нумеруються великими українськими літерами та позначаються словом «Додаток», наприклад: «Додаток Б».

3. Під час написання роботи учень має посылатися на наукові джерела, матеріали, ідеї, висновки, результати, які використовуються в роботі. Це дає можливість перевірити наведені відомості. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо в роботі використовуються відомості з матеріалів з великою кількістю сторінок, тоді слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела.

Посилання в тексті роботи на джерело зазначається порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на конкретні відомості, цитата наводиться в лапках, а посилання береться у квадратні дужки із зазначенням порядкового номера джерела в списку використаних джерел та відповідної сторінки. Наприклад: «... набуття наукового знання передбачає оперування фактами, які характеризують певне явище, розробку наукової гіпотези (теорії), яка пояснює те чи інше явище і постановку експерименту для доведення висунутої теорії [8, с. 37]».

Текст цитати необхідно точно відтворювати й наводити повністю, щоб не спотворити думки автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. У тексті роботи допускається непряме цитування автора (переказ, виклад думок автора своїми словами), при цьому слід точно викладати думки

автора та давати відповідні посилання на джерело.

Посилання на ілюстрації в тексті роботи вказуються порядковим номером ілюстрації, наприклад «рис. 1.2».

Посилання на формули вказуються порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» у тексті пишуть скорочено, наприклад «...у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад «див. табл. 1.3».

4. Формули в тексті роботи розміщуються після посилання на них. Вони відокремлюються від тексту інтервалами в один рядок зверху і знизу та розміщуються посередині сторінки. Формули, якщо вони громіздкі й складні, розташовуються на окремих рядках. Це стосується і нумерованих формул. Декілька однотипних невеликих формул подаються в одному рядку через кому, а іноді невеликі нескладні формули розміщуються безпосередньо в тексті.

Переноси у формулі допускаються лише на знаках рівності, плюс, мінус, множення й ділення з повторенням знака у наступному рядку.

Символи та коефіцієнти, що наводяться у формулі, описуються безпосередньо під нею в тій послідовності, в якій згадуються у формулі.

Значення кожного символу або числового коефіцієнта подається з нового рядка. Перший рядок починається словом «де» без двокрапки.

Номер формули розміщується на правому боці сторінки на рівні нижнього рядка.

5. Ілюстративний матеріал у роботі використовується з метою більш наочного представлення результатів досліджень та їх обґрунтування. Найчастіше в роботах використовуються такі види ілюстративних матеріалів: креслення, рисунки, таблиці, діаграми, графіки, схеми, фотографії.

Усі ілюстрації зазначаються в тексті роботи. Якщо ілюстративний матеріал за обсягом перевищує третину сторінки, він має виноситися в додатки.

Назва ілюстрації розміщується відразу після її номера, внизу.

Цифровий матеріал роботи оформлюється у вигляді таблиць. Слово «Таблиця» починається з великої літери, прописується курсивом і розміщується у верхньому правому куті сторінки, а її назва – посередині, симетрично до тексту і наводиться жирним шрифтом.

Приклад побудови таблиці

Таблиця 1.1

Назва таблиці

Шапка				
Рядки				

Боковик Графи (колонки)

Заголовки граф мають починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не менше ніж 8 міліметрів. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблиця розміщується після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без обертання переплетеного блока рукопису або з обертанням за стрілкою годинника.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. У разі перенесення таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», її номер і назва не повторюються, далі над іншими частинами праворуч пишуться скорочено слова «Продовж. табл.» і вказується тільки номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)
КИЇВСЬКЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
КОМУНАЛНИЙ ПОЗАШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКА МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ»

Відділення
Секція

(НАЗВА РОБОТИ)

Роботу виконав (ла):
прізвище, ім'я, по батькові
повна дата народження
учень (учениця) ___ класу
назва навчального закладу, район (**якщо
робота виконувалася і подається від
позашкільного навчального закладу,
вказується тільки назва відповідного
закладу**)

Науковий/педагогічний керівник:
(прізвище, ім'я по батькові (повністю), вчене
звання, місце роботи, посада, науковий ступінь)